

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی) تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۷۷۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۶۷۰

بررسی آثار اجتماعی و روان شناختی

قاچاق مواد مخدر در بدن انسان

زهره کرمی چمگردانی

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران

چکیده

قاچاق مواد مخدر به بدن انسان به عنوان یکی از مشکلات پیچیده و جهانی، اثرات گسترده ای بر جنبه های مختلف فردی و اجتماعی دارد. این پدیده نه تنها بر سلامت جسمی و روانی فرد تأثیر می گذارد، بلکه جامعه را نیز تحت تأثیر قرار می دهد. مواد مخدر می توانند باعث اختلالات روان شناختی چون اضطراب، افسردگی و اختلالات رفتاری شوند و همچنین موجب تغییرات منفی در سیستم های اجتماعی مانند خانواده، محل کار و جامعه بزرگتر گردند. از این رو، این تحقیق به بررسی ابعاد مختلف آثار اجتماعی و روان شناختی قاچاق مواد مخدر به بدن انسان پرداخته و سعی دارد ارتباط بین این دو حوزه را به تفصیل بررسی کند. یکی از چالش های که مبارزه و پیشگیری از آن بایستی مورد توجه مسئولین قرار گیرد: جرم قاچاق است که گسترش آن صدمات و آسیب های اقتصادی و بهداشتی امنیتی و فرهنگی جبران ناپذیری برای جوامع در پی خواهد داشت در همین راستا رهبر فرزانه انقلاب فرموده اند: پدیده ی قاچاق و قاچاق فروشی ضربه ای به اقتصاد و هویت ملی کشور و همه ی برنامه ریزی ها است. این از لحاظ شرعی یک عمل ممنوع و حرام قطعی است چون موجب فساد است جای مقابله با قاچاق فقط مرز ها نیست جنس قاچاق را باید دنبال کرد تا آن جایی که در معرض فروش قرار داده می شود.

واژگان کلیدی: قاچاق؛ انسان؛ مواد مخدر؛ روان شناختی

مقدمه

قاچاق مواد مخدر یکی از بزرگ‌ترین بحران‌های جهانی است که نه تنها بر سلامت افراد بلکه بر جوامع و کشورهای مختلف تأثیرات منفی عمیقی می‌گذارد. مواد مخدر شامل طیف وسیعی از مواد شیمیایی و طبیعی هستند که مصرف آن‌ها می‌تواند به مشکلات جسمی و روانی شدید منجر شود. در این میان، قاچاق این مواد به‌ویژه زمانی که به بدن انسان وارد می‌شود، نه تنها باعث اختلالات جسمانی و روانی می‌گردد، بلکه تأثیرات اجتماعی زیادی از جمله کاهش کیفیت زندگی، افزایش بزهکاری، فروپاشی روابط اجتماعی و بروز مشکلات اقتصادی به همراه دارد.

آگاهی افراد جامعه از قوانین متعاقبا اثر سو ناشی از موارد نقض آن می‌تواند در اجرای دقیق قوانین و پیشگیری از بروز برخی جرایم موثر باشد. آمار نشان دهنده آن است که تولید داخلی تنها ۳۲ درصد میزان مصرف حداقل جامعه را تامین می‌کند. همچنین در سال‌های اخیر با مشکلاتی نظیر رکورد اقتصادی فقدان تحرک و پویایی در تولید کاهش بازدهی نیروی انسانی وابستگی بیش از حد به درآمد های نفتی گسترش غیر کارآمد بخش خدمات رکورد سرمایه گذاری بیکاری نقدینگی وسیع عدم استفاده مناسب از ظرفیت های تولیدی اتلاف منابع سرمایه و انسانی و ... روبرو بوده ایم که هر کدام به نوبه خود موانعی برای تولید کالای مورد نیاز جامعه به وجود آورده اند. در این مقاله به بررسی آثار اجتماعی و روان شناختی قاچاق مواد مخدر بر انسان پرداخته خواهد شد تا زمینه‌ای برای شناخت بهتر این بحران و تلاش‌های پیشگیرانه فراهم شود.

• نگاهی به پیشینه پژوهش

در انجام هر پژوهش علمی مطالعه و بررسی تحقیقاتی که در ارتباط با موضوع است ضروری خواهد بود که در این بخش به بررسی آن‌ها پرداخته می‌شود:

- ستاری؛ سیامک (۱۳۹۰)؛ در مقاله ای با عنوان { بررسی جرم قاچاق اعضای بدن انسان } بدین نتیجه رسیده است که قاچاق اعضای بدن از جرایم نوظهور در عرصه کیفری می باشد

که با توجه به پیشرفتهای علوم پزشکی در زمینه پیوند اعضا گستره آن رو به افزایش می باشد.

- کیانیان؛ مهرداد (۱۳۹۹)؛ در مقاله ای با عنوان { بررسی قاچاق اعضای بدن انسان در نظام حقوقی ایران و اسناد بین المللی } بدین نتیجه رسیده است که از جمله اقدامات ضد حقوق بشری که امروزه گریبانگیر جامعه جهانی و همچنین کشور ایران می باشد مساله قاچاق اعضای بدن انسان است که امروزه نظاره گر افزایش بی سابقه آن می باشیم که توسط سازمان های جنایتکار بین المللی صورت می گیرد.
- موسوی؛ سید مجتبی (۱۳۹۸)؛ در مقاله ای با عنوان { بررسی جرم قاچاق انسان در اسناد بین المللی و حقوق داخلی ایران } بدین نتیجه رسیده است که یکی از پدیده هایی که به عنوان معضل اقتصادی و اجتماعی و حتی امنیتی امروزه در جوامع مختلف مطرح است پدیده قاچاق انسان میباشد امروزه از جرم قاچاق انسان به "برده داری نوین" یاد میشود که در عصر کنونی با وجود پیشرفت های خیره کننده علمی در تمام عرصه ها متأسفانه هنوز شاهد بردگی در جهان هستیم .
- خالقی؛ علی (۱۴۰۰)؛ در مقاله ای با عنوان {مبارزه با قاچاق اعضای بدن در ایران در پرتو اقدامات جدید تقنینی } بدین نتیجه رسیده است که پس از رسیدن کاروان قاچاق انسان به ایستگاه ایران که موجب مداخله قانونگذار در سال ۱۳۸۳ و تصویب قانونی خاص برای مبارزه با آن شد، اکنون نشانه هایی از بروز پدیده ای جدید به نام قاچاق اعضاء بدن انسان در کشور دیده می شود.

در این بخش از پژوهش به مفهوم بررسی آثار اجتماعی و روان‌شناختی قاچاق مواد مخدر به بدن انسان پرداخته می‌شود:

بخش اول _ قاچاق مواد نامشروع

صادرات یا واردات کالاهای ممنوعه و انحصاری، مثل انسان، مواد مخدر، زنان و کودکان، سوخت، نفت، گازوئیل، بنزین، اعضای بدن، دارو، ارز، جنگ‌افزار، خوابار، مشروبات الکلی و ده‌ها مورد دیگر، را می‌توان از مصادیق قاچاق نامید.

دانشمندان علم اقتصاد، از پدیده قاچاق تحت عنوان اقتصاد پنهان نیز یاد کرده‌اند.

علاوه بر موارد یادشده، قانونگذار ایران اعمال دیگری را از جمله مصادیق بزه قاچاق دانسته که به عنوان مثال می‌توان به بند ۲ ماده ۱۲ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۴ اشاره نمود که در این قانون عمل نگهداری کالای قاچاق نیز جرم تلقی و مشمول مجازات‌های مربوط به قاچاق کالا می‌باشد. همچنین در مواردی مقنن افعال دیگری همانند عرضه و فروش کالا بدون پرداخت مالیات مربوطه موضوع تبصره ماده ۱۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده یا حمل چوب یا ذغالی که برای مصارف روستایی جنگل‌نشینان یا دهکده‌های مجاور جنگل اختصاص داده شده به نقاط دیگر را قاچاق فرض نموده‌است؛ بنابراین نتیجه می‌گیریم که قاچاق کالا صرفاً ناظر به ورود کالا از مرزهای جغرافیایی نمی‌باشد. (ویکی‌پدیا)

بند اول _ تعریف لغوی و اصطلاحی قاچاق

در تعریف لغوی؛ قاچاق از واژگان به‌کار رفته در فقه، به معنای حمل و نقل یا خرید و فروش کالا بدون داشتن مجوز قانونی است؛ همچنین به خود کالای مورد معامله بدون مجوز قانونی و یا خروج غیر قانونی افراد از کشور یا ورود غیر قانونی آنان به کشور نیز قاچاق اطلاق می‌گردد.

قاچاق به معنای حمل و نقل یا خرید و فروش کالا بدون داشتن مجوز قانونی است. به خود کالایی که بدون مجوز قانونی حمل و نقل یا داد و ستد می‌شود نیز قاچاق گفته می‌شود؛ چنان‌که به خروج غیر قانونی افراد از کشور یا ورود غیر قانونی آنان به کشور نیز قاچاق اطلاق می‌گردد. (جعفری لنگرودی، محمدجعفر، مبسوط در ترمینولوژی، ج ۴، ص ۲۹-۲۸)

بند دوم_ قاچاق مواد مخدر

به تعبیر برخی نویسندگان از یک سو خطر عظیم و مهلکی را برای حیات بشری در بر دارند و از سوی دیگر صورت گرفته برای سرکوبی آنها تعرض و تجاوز آشکاری به ارزش های انسانی و کرامت بشری است (کوشا؛ جعفر ۱۳۷۹، (جرایم و مجازات ها و تحولات آن در قوانین کیفری ایران)

وصف نامشروع به دو شکل متفاوت می تواند بر مواد حمل شود است که نفس وجود مواد نامشروع باشد اما در شکل دوم نه اصل وجود مواد بلکه نحوه کاربرد آن وصف نامشروع به خود می گیرد معتقدان به شکل نخست نامشروعیت وجود فیزیکی خود مواد نامشروع است (Hermitte, ۱۹۹۶: ۱۳۳)

این برداشت از نامشروعیت به این معناست که این مواد به سبب نامشروع بودن اساساً نباید وجود داشته باشند و لذا ممنوع ساختن هرگونه رفتار یا عمل در ارتباط با این مواد خواه مصرف و خواه تجارت به سبب نامشروعیت ذاتی آنهاست در صورت پذیرش این نظریه یکی از نتایج آن نامشروعیت مطلق هر عملی در ارتباط با ماده مزبور است به بیان دیگر چنانچه وجود یک شی نامشروع باشد به هیچ وجه امکان مشروع شدن هر عمل مرتبط با آن متصور نخواهد بود و هیچگاه موادی که ذات آنها متصف به نامشروعیت است از این متن خارج نخواهند شد. (pourzand, ۲۰۰۸: ۳۶)

برخی فقها نیز قائل به چنین نامشروعیتی هستند آنها نفس مواد مخدر را ملاک قرار داده و در حکم سموم مهلکه دانسته اند و لذا ذات آنها را نامشروع تلقی کردند (سلمانیور، ۱۳۸۲: ۱۲۱).

الف) قاچاق و مصادیق آن:

منظور از مواد مخدر کلیه موادی است که در تصویب نامه راجع به فهرست مواد مخدر مصوب ۱۳۳۸ و اصلاحات بعدی آن تصریح و یا توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان مخدر شناخته و اعلام می گردد. قاچاق مواد مخدر در تمام جلوه های آن پدیده ای چند وجهی است. تولید و قاچاق مواد مخدر از یک زاویه امنیت و آسایش روح و جسم انسان ها را نشانه می گیرد، از بعد اقتصادی آن باعث می شود که بازارهای مالی غیر شفاف خلق شود، و هم چنین قاچاق مواد مخدر در کنار سایر عوامل، از مهم ترین عوامل تهدیدکننده سیستم اجتماعی، فرهنگی و جوامع بشری است. عمل مذکور معمولاً

یک جرم عمدتاً سازمان یافته و بین المللی می باشد و ریشه بسیاری از مفاسد اقتصادی و یکی از مهمترین عوامل از بین رفتن فرصت های شغلی فراوان، هم برای شهروندان و هم دولت یک کشور بوده است و خواهد بود. (موسسه حقوقی hemilaw).

قاچاق واژه ای ترکی و به معنای گریزاندن و فراری دادن است . در قوانین و مقررات تدوین شده است ایران به دلیل تنوع مصادیق جرم قاچاق در ابداع گوناگون و مواردی که درحکم قاچاق است تعریف صریح و واضحی از آن نشده است و قانون گذار صرفا به ذکر مصادیق آن پرداخته است به طور خلاصه قاچاق عبارت اند از از وارد کردن یا صادر کردن کالا برخلاف قوانین و مقررات جاری و یا اقداماتی قانونا در حکم قاچاق محسوب شده است که کالاهای موضوع درآمد دولت و ممنوع الصدور و ممنوع الورد را در برمی گرد.

رکن قانونی: مواد قانونی مرتبط از جمله بند های یازده گانه ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی مستند قانونی تلقی می گردد.

رکن مادی: فعل یا ترک فعل برای مثال وارد کردن کالا به کشور یا قلمرو یا گمرکی از مسیر غیر مجاز از نوع فعل است و خارج نکردن کالایی ترانزیتی ظرف مهلت مقرر از قلمرو گمرکی ترک فعل میباشد.

رکن معنوی: رکن معنوی سو نیت مفروض (میرمحمدصادقی ؛ حسین (۱۳۹۹) : جرائم علیه اشخاص)

مصادیق قاچاق: قاچاق سازمان یافته-قاچاق حرفه ای-قاچاق کالا براساس قانون امور گمرکی .

ب) بزه دیدگی اشخاص :

این نگرش از یک سو به نمایش تصویری غیر واقعی از مصرف توجه دارد و از سوی دیگر به دنبال نشان دادن چهره ای مخوف از قاچاقچیان مواد مخدر است که بخشی از نبرد خیر و شر هستند و توسط آنها نمایش قربانی شدن بی گناهان به دستور افراد شرور به اجرا در می آید (حافظ نیا و دیگران ۱۳۸۹:۱۵) متأسفانه پیش فرض بزه دگی مصرف کنندگان توسط فروشندگان مواد بر کلیت سیاست جنایی مبارزه با قاچاق مواد مخدر سایه افکنده و به گفتمان قالب بسیاری از متولیان سیاست جنایی تبدیل شده است اگر

چنین گفتمانی از جانب برخی مسئولان قضایی و اجرایی در در چهارچوب بسترسازی برای طرح ضرورت توسل به یک نظام کیفری استثنایی بالا بردن سطح انتظارهای عمومی از توسل به ابزار کیفری برای حل مسئله مواد و تلاش برای افزایش اختیارات نهادهای مسئول مبارزه قابل درک باشد (فریجیها و مقدسی، ۱۳۹۳:۲۵) برخی ادعا کردند که آسیبهای وارده از ناحیه قاچاق مواد مخدر به بشریت بدون هیچ گونه تردید با ضایعات و صدمات دو جنگ جهانی اول و دوم برابری خواهند کرد (pourzand, ۲۰۰۳:۲۳۷) و ضمن همنوایی با دیدگاهی که کشورها در تمام ابعاد اقتصادی فرهنگی و امنیتی و در محدوده‌ای وسیع تر بشری مواد مخدر سلامت و رفاه مشترک بشریت را به سخره می‌گیرد (pourzan ۷۹:۲۰۰۸) به گونه‌ای که یا سودگران مرگ مصرف کنندگان نابجای مواد اعتیاد آور را به اسارت گرفته‌اند در چنین دیدگاهی کل جامعه در سطح کلان مصرف کنندگان معتادان و خانواده‌ها و وابستگان آنها در سطح خرد بزه‌دیدگان مستقیم و غیر مستقیم قاچاق مواد مخدر محسوب می‌شوند. (رایجیان اصلی، ۱۳۸۴:۳۲۷ و ۳۲۹)

بخش دوم _ آثار اجتماعی مواد مخدر

از آن رو او که انسان طبعاً موجودی اجتماعی می‌باشد و برای زندگی کردن نیاز به حضور در اجتماع دارد با یک سری علل اجتماعی روبرو می‌گردد که برخی از آنها در گرایش فرد به اعتیاد موثرند برخی از علل اجتماعی که در گرایش به سوی اعتیاد زمینه‌ساز و موثر می‌باشند بررسی می‌کنیم :

بند اول _ دسترسی آسان به مواد مخدر:

در دسترس بودن مواد مخدر علتی می‌باشند که به همراه علل دیگر زمینه گرایش فرد را به اعتیاد ایجاد می‌نماید به گونه‌ای که اگر در فرد زمینه کجروی وجود داشته باشد و مواد مخدر با آسانی در دست او قرار گیرد از مصرف و توزیع آن دریغ نمی‌نماید .

بند دوم _ بیکاری و اعتیاد

عامل بیکاری به طور غیرمستقیم به گرایش فرد به سوی طبیعت می‌انجامد به فقر شخص و از سوی دیگر سبب ایجاد بیماری‌های روانی افسردگی ضعف اعتماد به نفس و از بین رفتن امیدواری می‌شود که

در نهایت به اعتیاد شخص منجر می‌گردد فرد به دلیل بیکاری و نداشتن درآمد آبرومند به خرید و فروش مواد مخدر روی می‌آورد و برای خود شغلی کاذب ایجاد می‌نماید نتایج اشتغال فقدان فرصت برای ارتکاب جرم است بیکاری منجر به افزایش اوقات فراغت می‌شود و چنانچه برای اوقات فراغت افراد برنامه‌ریزی‌های منطقی و مناسبی اتخاذ نشده باشد زمینه گرایش به اعتیاد برای آنان مهیا می‌شود چرا که در این فرصت فرد با منحرفان و معتادان آشنا می‌گردد و به آنها می‌پیوندد پس می‌توان نتیجه گرفت که بیکاری یک عامل زمینه‌ای می‌باشد که می‌توان در کنار عوامل دیگر مانند فقر موجب رویآوری فرد به سوی اعتیاد گردد. (آسب شناسی گرایش به مواد مخدر و راهکارهای پیشگیری؛ پور طهماسبی، سیاوش. و همکاران)

بند سوم _ نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی

مطالعات اجتماعی نشان می‌دهد در کشورهایی که توزیع ثروت به صورت عادلانه صورت نمی‌گیرد هر روز فقرا فقیرتر و اغنیا ثروتمندتر می‌شوند طبقاتی فزونی می‌یابد و به علت عدم آموزش‌های اجتماعی و ضعف فرهنگی و فقدان احساس همبستگی ناشی از مادی گرایی و فردگرایی که از ویژگی‌های جوامع در حال توسعه است افراد قادر به هدایت درست ستیز علیه این بی‌عدالتی اجتماعی نیستند ارزش‌های اجتماعی فاقد اعتماد می‌شوند اجتماعی سست می‌گردد و بزهکاری و تبهکاری عمومیت پیدا می‌کند (صفا؛ ۱۳۷۸)

بند چهارم _ ناکارآمدی نظام تربیتی

در آغاز قرن نوزدهم صاحب نظرا معتقد بودند برای پیشگیری از جرایم در یک جامعه باید کاری کرد که آموزش و پرورش در آن جامعه همگانی شود و تلاش نمودند تا آموزش و پرورش را اجباری سازند ویکتور هوگو در این باره جمله مشهوری دارد یک مدرسه باز کنید تا در یک زندان بسته شود

بعدها متوجه شدند که صرف باسواد شدن افراد جامعه تاثیر در کاهش میزان جرایم ندارد بلکه نوع و کیفیت جرایم متفاوت می‌شود؛ مجرمان با مکر و هیرو و نیرنگ و به شکل‌های پیچیده‌تری دست به جرایم می‌زنند. افراد با رعایت نظم و انضباط در مدرسه و ارزش‌ها و دستورات اخلاقی برای رعایت قوانین

بخش سوم _ جاسازی در بدن

(الف) جاسازی در اشیاء غیر قابل انتقال ثابت {اشیا و کالاهای غیر مجاز در مکان‌هایی مانند زیر زمین باغات بیابان‌ها و ...}

(ب) جاسازی در وسایل نقلیه و اشیاء قابل انتقال متحرک (اشیاء و کالاهای غیر مجاز در بدن انسان حیوانات در ظاهر قابل رویت نبوده است و دسترسی به آن نیاز به تجربه و ابزار خاص دارد و.

بند اول _ بازرسی

کاووش و جست و جو برای پیدا کردن مواد مخدر در وسایل زیر: وسیله نقلیه -نفر {بدن}-محموله- مکان- اما گاهی قاچاقچیان برای حمل مواد مخدر در اوران کم مواد مخدر را روی بدن یا داخل بدن خود از محلی به محل دیگر حمل می کنند و در بعضی از مواقع نیز آن را در لوازم شخصی خود جاسازی کرده حمل می نمایند. (لغت نامه معین)

بند دوم _ اختفا در داخل بدن :حمل مواد مخدر در بدن معمولا باهدف عمده زیر صورت می‌گیرد

الف) توزیع کنندگان خرده پا برای مصارف شخصی اقدام به حمل مواد مخدر در بدن خود می‌کنند.

ب) باند های قاچاق مواد مخدر تعدادی مزدور را اجیر کرده و با اعزام آنان به شرق کشور اقدام به خرید مقداری زیادی مواد مخدر نموده و به وسیله چندین نفر مزدور به مقصدهای مورد نظر انتقال می‌دهند . به طور کلی اختفا مواد مخدر در بدن به دو روش زیر انجام میشود:

❖ بلغ:فرو بردن بسته های مواد مخدر و اختفا ان در معده

❖ انباری:جاسازی بسته های مواد مخدر در معقد یادر رحم

بلغ: روش خطرناکی در حمل مواد مخدر به وسیله نفر است .در این روش فرد مقدار ۲۰تا ۲۵گرم هرویین یا تریاک را در ۲یا۳پوشش نایلونی قرار داده و ان را با نوشابه یا ماست فرو برده و به مدت ۲۴تا۴۸ ساعت از خوردن مواد خوراکی خودداری کرده تا در مقصد ان هارا دفع و تحویل دهند .اخیرا باند های مواد مخدر افرادیکار را اجیر کرده و درقبال پرداخت دستمزدی ناچیز آنان را وادار می کنند که به شرق کشور مسافرت نموده و مقادیر هرویین یا تریاک را از طریق جاسازی بدن {به شیوه بلغ یا انباری} حمل می کنند. (آشنایی با شگرد های جا سازی و نحوه کشف کالای قاچاق ؛ ابراهیمی ، فاطمه ۱۳۹۸)

علائم و نکات قابل توجه در شناسایی حاملین مواد مخدر ب روش بلغ:

- استشمام بوی استون از دهان افراد مظنون که نشانه عدم مصرف اب و غذا به مدت طولانی است .هرچه از زمان بلغ این مواد بیشتر گذشته باشد بوی بد دهان محسوس تر است
- این افراد در طول سفر از خوردن و اشامیدن خودداری می کنند.
- به علت خالی بودن معده معمولا صداهای مختلفی از شکم این افراد شنیده میشود و میتوان با دقت این صداها را در ناحیه کم احساس کرد.

در پاییز ۷۶ در طول یک هفته نزدیک یکصد نفر که به روش بلع مواد مخدر را از شهر های جنوب شرقی به مقصد تهران حمل کرده بودند توسط مامورین مبارزه بامواد مخدر تهران بزرگ در فرودگاه مهرآباد شناسایی و دستگیر شدند این افراد ۱۸ تا ۲۵ ساله و اغلب اهلب استان های غرب کشور بودند . نکته قابل توجه اینکه یک نفر از این افراد مقدار ۲/۳۵۰ کیلوگرم مواد مخدر را به صورت انباری حمل کرده بود از خودروهای مسافرکش بین شهری نیز استفاده میکنند در صورت استفاده از قطار در ایستگاه های فرعی پیاده شده و سپس با وسیله نقلیه دیگر مسیر را طی میکنند .د. گاهی رفت و برگشت آنان با دو وسیله مجزا صورت میگرد و بلیط رفت و برگشت دارند. (همان)

بند چهارم _ حمل مواد مخدر روی بدن:

بسیاری از افراد از جمله خانم ها امکان جابجایی مواد مخدر را زیر لباس خود دارند لذا افراد مشکوک در این گونه موارد باید مورد بازرسی دقیق بدنی قرار گیرند نقاطی که ممکن است بتوانند مواد مخدر را جاسازی و حمل کرد عبارت اند از: دور ساق پا - کف پا - دور کمر - درون ران - دور ساعد - زیر بیضی ها - زیر بغل ها - داخل گوش داخل موی سر . (مجموعه قوانین مبارزه با قاچاق کالا و ارز و آیین نامه های آن ؛ معاونت حقوقی ریاست جمهوری . ۱۳۹۵)

❖ اختفاء در لوازم شخصی همراه مسافر

الف { وسایل شخصی مانند پیراهن کت و شلوار کفش کلاه و ساعتو..

ب { وسایل شخصی همراه مسافر نظیر کیف ساعت دستی فلاکس چایی

نمونه هایی از جاسازی موا مخدر در وسایل شخصی:

جاسازی در قنداق بچه - جاسازی در کت و پالتو - جاسازی در یقه پیراهن - جاسازی در لبه های کلاه - دوختن بسته های مواد مخدر - داخل دستکش - گچ دست

بند پنجم _دستگاه های کاشف

با استناد به بند ص ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق و ارز دستگاه کاشف :دستگاه اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری استدکه به موجب این قانون و سایر قوانین و مقررت وظیفه مبارزه با قاچاق و ارز و کشف ان را بر عهده دارند.دستگا های زیر در حدود وظایف محموله قانونی کاشف در امر قاچاق محسوب میشوند:

- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- وزارت جهاد کشاورزی
- گمرک جمهوری اسلامی ایران در محدوده اماکن گمرکی
- سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان
- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی

مراجع رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز سازمان یافته و حرفه ای قاچاق کالاهای ممنوع و قاچاق کالا و ارز مستلزم حبس و انفصال از خدمات دولتی در صلاحیت دادسرا و دادگاه انقلاب است .سایر پرونده های قاچاق و کالا و ارز تخلف محسوب میشود و رسیدگی به ان در صلاحیت سازمان تعزیرات حکومتی است چنانچه پرونده ای متهمان متعدد داشته و رسیدگی به اتهام یکی از آنان در صلاحیت مرجع قضایی باشد به اتهامات سایر اشخاص در این مراجعه و رسیدگی میشود.

تجهیزات بازرسی: علاوه بر تخصص و تجربه عامل انسانی و استفاده از سگ های مواد یاب دستگاه های زیر نیز در کشف کالاهای قاچاق موثر خواهد بود:

- x-ray دستگاه های
- Body scanner دستگاه
- دستگاه های اشکارساز مواد مخدر براساس فناوری نوین طیف سنجی تحرک یونی
- دستگاه های اشکار ساز مواد مخدر با نام biosensor
- تونل تصویربرداری -نوار نقاله-ژنراتور-سنسور اشکارساز-پنل مرکزی جهت اپراتور

نتیجه گیری

قاچاق مواد مخدر یکی از بزرگترین چالشهای اجتماعی و بهداشتی در سطح جهانی است که آثار مخرب آن نه تنها بر فرد مصرف کننده، بلکه بر جامعه و سیستمهای مختلف اجتماعی و اقتصادی نیز تأثیر می گذارد. این پدیده نه تنها سلامت جسمی افراد را تهدید می کند، بلکه ابعاد روان شناختی و اجتماعی آن نیز قابل توجه است.

از نظر آثار جسمی، مصرف مواد مخدر می تواند منجر به بروز مشکلات جدی در سیستمهای مختلف بدن از جمله قلب، کبد، سیستم تنفسی، سیستم عصبی و سیستم ایمنی گردد. این مشکلات به تدریج و به صورت طولانی مدت می توانند فرد را در معرض بیماریهای غیرقابل برگشت قرار دهند. همچنین، اعتیاد به مواد مخدر می تواند به نقصهای شدید در عملکرد شناختی و حافظه منجر شود که بر کیفیت زندگی فرد اثر منفی دارد.

از دیدگاه روان شناختی، مصرف مواد مخدر به شدت به سلامت روان آسیب می زند. فرد مصرف کننده ممکن است به دلیل وابستگی به مواد، دچار اضطراب، افسردگی، اختلالات خلقی، و مشکلات شدید در تنظیم هیجانات و رفتارهای خود شود. علاوه بر این، افراد مبتلا به اعتیاد غالباً با مشکلاتی در برقراری

روابط اجتماعی سالم و تعاملات بین فردی روبه‌رو می‌شوند که می‌تواند منجر به انزوای اجتماعی و آسیب‌های روانی بیشتر گردد.

در بعد اجتماعی، قاچاق مواد مخدر موجب افزایش جرم و جنایت، تقویت شبکه‌های قاچاق و تهدید به امنیت عمومی می‌شود. قاچاقچیان مواد مخدر اغلب با استفاده از نیروهای انسانی آسیب‌پذیر و ایجاد بازارهای غیرقانونی، باعث افزایش فساد، خشونت و درگیری‌های اجتماعی می‌گردند. علاوه بر این، مواد مخدر در جوامع می‌تواند ساختارهای اجتماعی را تضعیف کند و باعث فروپاشی خانواده‌ها، از بین رفتن الگوهای مثبت اجتماعی و تشدید نابرابری‌ها و فقر در جامعه شود.

همچنین، باید توجه داشت که قاچاق مواد مخدر به عنوان یک مشکل جهانی به‌ویژه در کشورهایی که در مسیر انتقال مواد مخدر قرار دارند، چالش‌های اقتصادی و امنیتی زیادی ایجاد می‌کند. این پدیده نه تنها بر کشورهای مصرف‌کننده، بلکه بر کشورهایی که به عنوان مبادی عبور مواد مخدر مورد استفاده قرار می‌گیرند، تأثیرات منفی دارد و می‌تواند منابع اقتصادی و انسانی آن‌ها را به هدر دهد.

به طور کلی، قاچاق مواد مخدر یکی از معضلات پیچیده‌ای است که نیاز به همکاری گسترده میان دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای اجتماعی دارد. برای مقابله با این پدیده، تنها رویکردهای انتظامی و قانونی کافی نیست، بلکه باید ابعاد اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی این موضوع نیز در نظر گرفته شود تا با برخوردی جامع و مؤثر، بتوان به کاهش آثار منفی قاچاق مواد مخدر در جامعه دست یافت.

➤ **فزایش آگاهی عمومی:** آموزش و اطلاع‌رسانی در خصوص آثار مخرب قاچاق مواد مخدر در مدارس، دانشگاه‌ها و رسانه‌ها باید گسترش یابد.

➤ **تقویت قوانین و مجازات‌ها:** دولت‌ها باید با تشدید مجازات‌ها برای قاچاقچیان مواد مخدر و ایجاد سازوکارهای مؤثرتر در مقابله با این پدیده، تلاش بیشتری در مبارزه با قاچاق مواد مخدر داشته باشند.

- **حمایت روان‌شناختی از مصرف‌کنندگان:** به‌منظور کاهش آثار روان‌شناختی مواد مخدر، باید برنامه‌های مشاوره‌ای و درمانی در دسترس افراد قرار گیرد.
- **مبارزه با فقر و نابرابری‌های اجتماعی:** کاهش فقر و بهبود شرایط اقتصادی می‌تواند از علل اصلی گرایش به مواد مخدر جلوگیری کند.
- **ارتقاء نظارت‌های مرزی:** تقویت نظارت‌ها و کنترل‌های مرزی برای کاهش ورود مواد مخدر به کشور از اهمیت بالایی برخوردار است.

منابع و مأخذ

الف (فارسی:

۱. لغت نامه معین
۲. جعفری لنگرودی، محمدجعفر، مبسوط در ترمینولوژی، ج ۴، ص ۲۹-۲۸
۳. کوشا؛ جعفر ۱۳۷۹، جرایم و مجازات ها و تحولات آن در قوانین کیفری ایران
۴. میرمحمدصادقی؛ حسین (۱۳۹۹)؛ جرائم علیه اشخاص
۵. سلمانپور؛ محمدجواد (فرمت استعمال و قاچاق مواد مخدر و جرائم مربوط به آن) فقه اهل بیت، سال نهم، شماره ۲۵، پائیز ۱۳۸۲ ش.
۶. رایجیان اصلی؛ مهرداد، (بزه‌دیدی قربانیان سو استفاده از قدرت در پرتو مقایسه دو اصلی بزه‌دیدی فردی و گروهی)؛ پائیز ۱۳۹۲ ش.
۷. فرجیها؛ محمد و آزاده صادقی، پیامدهای ناخواسته برنامه های پلیسی کنترل بازارهای خرید و فروش مواد مخدر، ۱۳۹۶ ش
۸. فرجیها؛ محمد و فرهاد الله وردی، (رویکرد جرم شناسی فرهنگی به تغییر الگوی مصرف مواد مخدر در میان جوانان)، ۱۳۹۳
۹. فرجیها؛ محمد و محمدباقر مقدسی، (جلوه های عوام گرایی در سیاست های کیفری مواد مخدر)، مجله تحقیقات حقوقی شماره ۶۸، ۱۳۹۳ ش
۱۰. داوری، محمد؛ پیشگیری و کنترل اعتیاد با نگرش اسلامی، قم، ۱۳۸۱

۱۱. موسی نژاد، علی، نگاهی به عوامل موثر بر گرایش نسل جوان به مواد مخدر، مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران، تهران، ۱۳۸۱
۱۲. ستوده، هدایت‌الله، آسیب‌شناسی اجتماعی، تهران، آوای نور، ۱۳۸۰
۱۳. آشنایی با شگرد‌های جا سازی و نحوه کشف کالای قاچاق؛ ابراهیمی، فاطمه ۱۳۹۸
۱۴. مجموعه قوانین مبارزه با قاچاق کالا و ارز و آیین‌نامه‌های آن؛ معاونت حقوقی ریاست جمهوری. ۱۳۹۵
۱۵. قانون مجازات اسلامی
۱۶. صفا، داوود، علل گرایش به اعتیاد راه‌های پیشگیری و درمان آن، فصل‌نامه معرفت ۱۳۷۸
۱۷. قاسمی روشن، ابراهیم؛ اعتیاد علل و پیامدهای اجتماعی، فصل‌نامه غلمی - ترویجی معرفت. ۱۳۸۷
۱۸. آسیب‌شناسی گرایش به مواد مخدر و راهکارهای پیشگیری؛ پور طهماسبی، سیاوش و همکاران. ۱۴۰۰
۱۹. موسسه حقوقی هامیلاو
۲۰. ویکی‌پدیا

ب) منابع لاتین

- 1). Hermitte, Marie-Angèle, *“L'illicite dans le commerce international des marchandises”*, in: Kahn, Philippe et Kessedjian, Catherine (dir.), *L'illicite dans le commercinternational*, Paris, Litec, 1997.
- 2). Pourzand, Pejman, *“Le trafic de stupéfiants comme secteur d'harmonisation pénale: voyage au bout de la repression”*, *Archives de politique criminelle*, n° 20, 2003.

لوگو سازمان ها و نهادها علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژوهتر ها علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نویسن

اگانت ایتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
Ghanonyar@YAHOO.COM ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی- سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

 سازمان علمی، فرهنگی و اطلاعاتی
 تحت پوشش خبری صداوسیما

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵